םח.

מ) ביביי. [מוספתח שח], פ"ד], ב) [מוספתח שח], ג) [בתוספ' אית' והמעבה],

ה) ב"מ קיג: [פי' מחרישה

שמגרדין בו בבית המרחץ

עי' תוס' ב"מ קיג. סוף

שי מוט ב מי קיג טוף. ד"ה ואת המחרישה], 1) לעיל נ: [ועי' מ"ש חוס'

ופאה פ״ח מ״חו.

בד א מיי׳ פ״י מהלכות סמג עשין קסב טוש"ע י"ד סימן רמו סעיף א: בה ב מיי׳ שם הלי יט סמג שם טוש"ע י"ד מימן רנה סעיף ב: גדהו מיי' פ״ט הלכה יד סמג טוש"ע י"ד סימן רנג סעיף בד ד ח מיי׳ פ״כ מהל׳ אישות הלכה יב סמג לאוין כא טוש"ע אה"ע סי קיג קעיף ו: בח ט מיי שם הלכה ג

לה"ע סימן קיג סעיף א: בש י מיי' פי"ט שם אה"ע סימן קיב סעיף ו: ל ב מיי' פ"כ שם הלכה ג טוש"ע הה"ע סימן קיג סעיי ה: לא ל מיי שם הלכה ד :טוש"ע שם סעיף ד

תוספות רי"ד (המשך) בדעת וקתני שמיז את לא אזלינן בתר אומדנא ותיובתא דשמואל. הוא דאמר כר״י דתנן רי״א אם השיא וכו׳ ולימא הלכה כר"י אי אמר הל' כר"י הו״א דוקא השיא דגליא דעתי׳ אבל לא השיא לא קמ"ל טעמי׳ דר"י דאזלינן יר בתר אומדנא ל״ש השיא ול"ש לא השיא והאי דקתני השיא להודיעך כחן דרבנן דאע"ג דהשיא דרבנן דאע"ג דהשיא וגליא דעתי׳ ל"א בתר אומדנא א"ל רבא לר"ח דרשי׳ משמך הלכה כר״י א״ל יהא רעווא דכל הני מילי מעלייתא חדרשות והתניא רבי אומר בת הניזונית מן האחין נוטלת ע"נ ואמר רבא הלכה כרבי ל"ק הא דאמדינן הא דלא אמדינן פי׳ שלא נוכל לאמוד את דעתו הנ״מ דאמר ראב"א מעשה היה ונתז לה רבי אחד מי"ב בנכסים והא ר' ע"נ קאמר אלא לאו ש"מ הא דאמדינן והא דלא אמדינן וכך הל' דאזלינן בתר אומדן דעתו דאב בין להוסיף על ע"נ בין לגרוע ויש גאונים שאומרים דכי אזלינן בתר אומדן דעתא . ה״מ לפחות מע״נ כמעשה ה מיפוחות מעינ במעשה דר' שנתן לה אחת מי"ב אבל להוסיף לא מצינו בפי׳ שמוסיפין על ע״נ בין להוסיף בין לגרוע וכך נ"ל דאי ר"י לא אמר שמוסיפים האיך השיבוהו חכמים פעמים משיר והטוי אלא לאו ש"מ שמעי׳ לר״י דאמר דיהבינין לה כ״כ באומדן . דטחא דאר ואפילו מפי השיא הבת ראשונה וגילה דעתו לא אזלינז בתר אומדנא אלא יהבינן לה ע"נ ותו לא ור"י אפילו אם מגיע האומד להוסיף . מוסיפים ור״ח ז״ל אמר דהלכה כוותיה ואסיקנא דנותנים כפי מה

במלי כסף או במלי זהב. והא דלא עייפינהו ושדרינהו כמו מר עוקבא דלעיל משום דבהנך דברים לא שייך פינוק אלא ודאי עשיר היה: מדר זהב. מפה לבועה במולעת שני אדומה כוהב דומיא דההיא דהשוכר את האומנין (ב"מ עח:): באן לאחר שבא לידי גיבוי. פי׳ בקונט׳ שנטל לקט שכחה

ופאה ונודע שהיה עשיר ובאין בית דין לגבות מה שנטל אף על גב דהוי ממון שאין לו תובעין איכא למימר דמשום קנסא גובין ממנו ואפילו את"ל בעלמה כהחי גוונה בבעל חוב מסדרין ואין מחייבין אותו למכור הכא משום קנסא מחייבין אותו למכור (כ) ור״ת פי׳ קודם שיבא לידי גיבוי שאינו נוטל מקופה של לדקה אלא מדברים שהם של הפקר כגון לקט שכחה ופאה וכאן לאחר שבא לידי גיבוי שנוטל מקופה של לדקה מחייבין אותו למכור וקשה קלת דמשנה דאין מחייבין אותו למכור גבי להט שכחה ופאה ומשמע דברייתא נמי דמחייבת אותו למכור גבי לקט שכחה ופאה מתניה: באי לאו בפרנםת הבעל. קלת קשה לרשב"א דהשתא לא הוי שמין את הנכסים דניזונת ומתפרנסת שוה דלענין פרנסה הוי שמין את הנכסים לתת לה עישור נכסים ולענין ניזונת שמין את הנכסים אם עני הוא ונותנים כמו שמפורש באע"פ (לעיל דף סד:) במשרה אשתו על ידי שליש ואם הנכסים מרובים הכל לפי הכבוד: לא בפרנסת עצמה. שאין שמין אותו באב הואיל ועל כרחו מתחייב בתנאי בית דין אבל פרנסת הבעל אין תלוי אלא בדעתו כדאמרינן לקמן האומר אל יתפרנסו בנותיו מנכסיו שומעין לו ולכך שמין אותה באב: אי נימא עני עני בנכסים כו'. והשתח חתי שמוחל שפיר כרבנן דרבנן נמי סברי דשמין באב והכי קאמר פעמים שאדם עשיר בשעה שנתן לראשונה ועכשיו העני בנכסים ולא היה נותן לואת כמו שנתן לראשונה ולית לן למימר ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה אלא שמין את הנכסים כלומר ונותנין לפי מה שהיה נותן האב עכשיו מנכסים מועטים הללו והיינו שמין באב ופריך מכלל דת"ק סבר כו' הא לית ליה כלומר לית ליה כמו שהיה לו מתחלה ודאי הוא שלא נותן עכשיו

כמו שנתן מתחלה ובהא ודאי לא א"ר

יהודה ינתן לשניה כו׳ אלא לאו עני

עני בדעת והשתח חין לפרש שמין

הנכסים

שישומו

בעלי כסף או בעלי והב. (א) במפות של פשתן לבנות או בשל משי לבועות: היינו חוטאים. שאנו מעלימין עין מן העניים אבל עכשיו הרמאים גורמים לנו: המסמא את עינו. מראה את עלמו כאילו עינו סמויה: מקפה שוקו. כחילו שוקו נכוולת: חין מחייבין חוחו למכור כו'. רישה דמתניתין מי שיש

לו מאתים זוו לא יטול לקט שכחה בטלי כסף או בטלי זהב אמר היינו דאמר ופאה: אין מחייבין אותו למכור כו'. רבי אלעזר בואו ונחזיק מובה לרמאין להשלים מאתים זוו כדי שלא יטול: שאלמלא הן היינו חומאין בכל יום שנאמר יוקרא עליך אל ה' והיה בך חמא יותני רבי חייא בר רב מדיפתי רבי יהושע בן קרחה אומר אכל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב הכא השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' וכתיב התם ביצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים ת"ר יהמסמא את עינו והמצבה את בטנו יוהמקפח את שוקו אינו נפמר מן העולם עד שיבא לידי כך יהמקבל צדקה ואין צריך לכך סופו אינו נפטר מן העולם עד שיבא לידי שבית דין גובין הימנו: כך יתנן התם יאין מחייבין אותו למכור את רבותה קמ"ל ביתו ואת כלי תשמישו ולא והתניא יהיה משתמש בכלי זהב ישתמש בכלי כסף בכלי כסף ישתמש בכלי נחושת אמר רב זביד לא קשיא הא בממה ושולחן הא בכוסות וקערות מָאי שנא כוסָות וקערות דלָא דאמר מאיםי לי ממה ושולחן נמי אמר לא מקבל עילואי האמר רבא בריה דרבה סבמחרישה דכספא רב פפא אמר לא קשיא יכאן קודם שיבא לידי גיבוי כאן לאחר שיבא לידי גיבוי: מתני יתומה שהשיאתה אמה או אחיה מדעתה וכתבו לה במאה או בחמשים זוז יכולה היא משתגדיל להוציא מידן מה שראוי להנתן לה רבי יהודה אומר אם השיא את הבת הראשונה ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה וחכ"א פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני אלא "שמין את הנכסים ונותנין לה: גבי אמר שמואל יילפרנסה שמין באב מתיבי הבנות ניזונות ומתפרנסות מנכםי אביהן כיצד אין אומרים אילו אביה קיים כך וכך היה נותן לה אלא שמין את הנכסים ונותנין לה מאי לאו פרנסת הבעל אמר רב נחמן בר יצחק לא בפרנסת עצמה הא ניזונות ומתפרנסות קתני מאי לאו אחת פרנסת הבעל ואחת פרנסת עצמה לא אידי

ואידי בפרנסת עצמה ולא קשיא הא באכילה ובשתיה והא בלבושא וכיסויא תנן וחכ"א פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני אלא שמין הנכסים ונותנין לה מאי עני ומאי עשיר אי נימא עני עני בנכסים עשיר עשיר בנכסים מכלל דתנא קמא סבר אפילו עשיר והעני כדמעיקרא יהביגן לה הא לית ליה

אלא לאו עני עני בדעת עשיר עשיר בדעת וקתני שמין את הנכסים ונותנין לה אלמא לא אזלינן בתר אומדנא ותיובתא דשמואל הוא דאמר כרבי יהודה דתנן רבי יהודה אומר אם השיא בת הראשונה ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה ונימא הלכה כרבי יהודה אי אמר הלכה כרבי יהודה הוה אמינא דוקא השיאה דגלי דעתיה אבל לא השיאה לא קמ"ל טעמא דר' יהודה דאזלינן בתר אומדנא לא שנא השיאה ולא שנא לא השיאה והאי דקתני השיאה להודיעך כחן דרבנן דאע"ג דהשיאה וגלי דעתיה לא אזלינן בתר אומדנא א"ל רבא לרב חסדא ״דרשינן משמך יהלכה כר' יהודה א״ל יהא רעוא כל כי הני מילי מעלייתא תדרשו משמאי ומי אמר רבא הכי שוהתניא רבי אומר בת הניזונת מן האחין נומלת עישור נכסים ואמר רבא הלכתא כרבי לא קשיא הא דאמידניה הא דלא אמידניה הכי נמי מסתברא דאמר רב אדא בר אהבה מעשה ונתן לה רבי אחד משנים עשר בנכסים קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ הא דאמידניה הא דלא אמידניה ש"מ גופא אמר רבי בת הניזונת מן האחין נוטלת עישור נכסים אמרו לו לרבי לדבריך מי שיש לו עשר בנות ובן אין לו לבן במקום בנות כלום אמר להן כך אני אומר לראשונה נומלת עישור נכסים שניה במה ששיירה ושלישית במה ששיירה וחוזרות וחולקות בשוה

דלא השיא אבל אי השיא אמוד ועומד הוא וא"צ אומד אחר דהכי אמרינן אי אמר הלכה כר"י ה"א דוקא השיא דגליא דעתא אבל לא השיא לא קמ"ל אלמא טפי עדיף למיקס אדעתי׳ אם השיא ממה שלא השיא ותו דרבנן פליגי עלי׳ דר״ היכא דהשיא דלא אזלי׳ בתר אומדנא דידה ואמרינן פעמים שאדם עשיר בדעת וכיון דפסקי׳ הלכה כר״י ליתא לדרבנן אלא ובת ואם מיבעי לי אם מיבעי להאשונה: מיהו לא ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה: מיהו הא מיבעי לי אם מת והניח בן ובת ואם יתרצה ליתן לזו הבת כדרך שנתן לראשונה או כפי אומדן דעתו נוטלת כל הנכסים ואין לבן כלום עקרי^ ירושת הבן מפני הבת אי לא והנכון בעיני דעד כאן לא אמר אלא כשהנכסים מרובים דלא שקילי בת כבן אבל לאלומה לבת למישקל טפי מבן ל"א רבנן ודי לה שתטול כאחד הבנים (והרב אומר שגם בזה אזלינן לפי אומד האב אפילו שלא ישאר לבן כלום). . גופא בת הניזונית מאחין ר"א נוטלת ע"נ א"ל לדבריך מי שיש לו עשר בנות ובן אין לו לבן במקום הבנות כלום א"ל כך

להט ולא היו לו מאמים זוז ואם היה מוכר כלי תשמישו היה משיג למחתים זוז אין מחייבין אותו למכור. והא דתנן מחייבין לאחר שבא לידי גיבוי לאחר שהביא עלמו לידי כך שבית דין גובין הימנו כגון שהיה לו מאתים זוז ונטל להט שכחה ופאה ונודע שעשיר היה ב"ד באין וגובין הימנו מה שנטל ואם אין לו כדי לשלם מוכר כלי תשמישו היקרים ומשתמש בפחותים: לידי דאע"פ שנתרצית אין מחילתה מחילה: מה שראוי ליתו לה. עישור נכסים: אם השיא. האב בחייו את הבת הראשונה: ינתן כו'. בין שהוא עישור בין שהוא פחות בין שהוא יותר: גב׳ לפרנסה שמין בחב. הבת יתומה שבחת לינשה נותנים לה נדוניה כפי אומד שאנו בקיאין באביה וותרן או קמלן: פרנסת הבעל. נדוניא של נשוחין: פרנסת עלמה. מזונות בעודה אלל אחין: הא באכילה ושתיה כו'. שמין הנכסים אם עני הוא נותנין לה כפי מה ששנינו באע"פ (לעיל דף סד:) במשרה את אשתו על ידי שליש ואס הנכסים מרובים הכל לפי הכבוד: עני בדעת. אין בדעתו ליתן לה נדוניית עשיר אלא נדוניית עני: נוטלת עישור נכסים. ולא שמין באב: הכי גרסינן לא קשיא הא דאמידניה הא דלא אמידניה. הא דאמר רבי עישור נכסים בדלא אמידניה לאב שלא גר בינינו ולא עמדנו על סוף דעתו אם וותרן אם קמלן: הכי נמי מסתברת. דהיכא דאמידניה מודה רבי דשמין באב: ראשונה. קא סלקא דעתין הבאה ראשונה לינשא:

שם ד"ה ומאין, ז) [בבילה כח. פירש"י נדרוש משמך], כאן קודם שיבוא לידי גיבוי. הא דתכן אין מחייבין מעיקרא קאי כשבא ליטול בותני' מדעתה.

. שנתן לראשונה וחכ״א פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני אלא שמין את הנכסים ונותנים לה. פי׳ האי דתני לדעתה משום דשלא לדעתה אין נשואיה נשואין כדתנן ביבמות בפרק ב״ש השיאוה שלא לדעתה א״צ למאן. מה שראוי ליתן לה פי׳ עישור נכסים כדמפרש בבריי. רי״א אם השיא האב את הראשונה ומת ינתן לב׳ כדרך שנתן לא׳ בין יותר מע״נ בין אם הוא פחות כדעת האב אנו נותנים. וחכ"א פעמים שאדם עני והעשיר שיביא האומד פחות מע"נ או עשיר והעני שיבוא האומד יותר מע"ג והלכך אין הולכים אחר האימוד אלא שמין הנכסים כמה הן ונותנים לה מהן העישור: א"ש לפרגסה שמין באב פי' לפרגסת גדוניא הבת הבאה לינשא מנכסי אביה לאחר מותו שמין ואומדים דעתו אם היה קיים כמה היה נותן לה וכפי אותו האימוד נותנין לה היורשים תנן וחכ״א פעמים וכו׳ מאי עני ומה עשיר אילימא עשיר עשיר בנכסים עני עני בנכסים מכלל דת"ק סבר אפי׳ עשיר והעני כדמעיקרא יהבינן ליה והא לית ליה אלא לאו עשיר עשיר בדעת עני עני

ט) נדרים לט:,

ה) [בילה כח. יבמות פ.],

תורה אור השלם 1. הִשְּׁמֶר לְךּ פֶּן יִהְיֶה דְבָר עִם לְבָבְרְּ בְּלִיַעֵל לַאמר קָרְבָה שְׁנַת הַשָּׁבַע שנת השמטה ורעה עינר לוֹ וְקָרָא עָלֶיךְּ אֶל יְיָ לוֹ וְקָרָא עָלֶיךְ אֶל יְיָ יהָיָה בְּךְ חֲטָא:

דררים מו מ זברים טו ט 2. יְצְאוּ אֲלָשִׁים בְּנֵי בְּלָיֵעל מִפְּרְבֶּךְּ וְיִדִּיחוּ אֶת ישְׁבֵי עִייְם לֵאמֹר נַלְכָה וְנַעבְרָה אֱלֹהִים אֲחַרִים אֲשֶׁר לֹא ידעתם: . דברים יג יד

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה בטלי וכו במפות. נ"ב וכן פרש"י על פסוק במות טלאות ביחוקאל סימן טו: (ב) תום' ד"ה כאן וכו'

מוסף רש"י

לפרנסה שמין באב. אומדין לפי וותרנותו של אב או לפי קמלנותו, אם היה קיים כך וכך היה נותן להם מנכסים הללו (לעיד להם מנכסים הללו (לעיד (:) כל לשון פרנסה לשון . לרכיה קונדיי"ר בלע"ז קונדיי"ר סה:).

תוספות רי"ד

כל המעלים עינו מן הצדקה כאילו עובד עם לבבך בליעל וכתיב בר. בבן התם יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים: ת"ר המסמא את עינו המצבה כריסו והמקפח את שוקו כדי לקבל צדקה (עד) אינו נפטר מן העולם עד שיבוא לידי כך: תנן התם אין . מחייריז אוחו למרור אח ולא והתניא היה משתמש רכלי זהר ישחמש רכלי בכלי וווב ישוגמש בכלי כסף בכלי כסף ישתמש בכלי נחושת אמר רב פפא לא קשיא כאן קודם שיבוא לידי גיבוי כאן לאחר שיבוא לידי גבוי פי׳ הא ם בוא יי גבו כ דתנן אין מחייבין אותו למכור כ״ז שמפרנסין , ... בן אוז למכור כ״ז שמפרנסין אותו בצנעא שלא ל) הגיע להתפרנס ממה שגובים אבל אם הגיע למדה זו אין נותנים לו אלא אחר שימכור: מתני' יתומה שהשיאוה אמה או אחיה לדעתה וכתבו לה במאה